

ЕДУКАЦИСКА ПРОГРАМА ЗА ВЕШТИНИ ЗА ВРАБОТУВАЊЕ

Училиште за

младинско вработување

The Project is funded
by the European Union

ЗА ПРОГРАМАТА УЧИЛИШТЕ ЗА МЛАДИНСКО ВРАБОТУВАЊЕ

Програмата „Училиште за младинско вработување“ е наменски креирана програмата која нуди стекнување на вештини за вработување и работа на млади. Преку спроведување на програмата младите ќе ги унапредат своите компетенции во насока на знаења и вештини потребни за вработување и за работа, без разлика на нивните професионални интереси и кариерни афинитети.

Програмата „Училиште за младинско вработување“ за прв пат беше спроведена во соработка со Општина Битола, Општина Штип и Општина Кавадарци, а во рамки на проектот „Западен Балкан и Турција за вработување на младите“. Проектот го спроведуваат пет младински организации: Фондација Ана и Владе Дивац (Србија), Здружение Прима (Црна Гора), Младинска алијанса - Крушево (Северна Македонија), Партнери Албанија - за промени и развој (Албанија) и Фондација за волонтери на заедницата (Турција). Проектот е поддржан од Европската комисија, како дел од нејзините напори за континуирано надградување на односите на јавните власти со младите.

ПОТРЕБА И ГЛАВНИ КАРАКТЕРИСТИКИ НА ПРОГРАМАТА

Младите од Северна Македонија поминуваат најмалку 13 години во образовниот процес, но покрај теоретското знаење кое го стекнуваат, во многу мала мера стекнуваат вештини кои ќе им помогнат подобро да се позиционираат на пазарот на трудот. Дополнително, недостасуваат можности за младите, а особено за оние од помалите градови и населени места, да стекнуваат вештини надвор од формалниот образовен процес. Програмата „Училиште за животни вештини“ се стреми да ја задоволи потребата за стекнување вештини за вработување и работа на младите, преку нудење на обуки базирани на неформално образование и искуствено учење. Целата програма се спроведува со активно учество на учесниците во процесот на учење, користење на конкретни и практично применливи содржини и примери, како и спроведување на задачи кои ќе им користат на учесниците по завршувањето на програмата.

МЕТОДОЛОГИЈА НА ПРОГРАМАТА

Методологијата на програмата предвидува нејзино спроведување во три фази и тоа:

- 1. Подготовка-** Фазата на подготовка предвидува формирање на група учесници која ќе земе учество во програмата, преку отворен повик со јасни критериуми, како и подготовка на материјали и ресурси потребни за обуките;
- 2. Спроведување на обуките-** Во оваа фаза се спроведуваат трите модули на обука, предвидени со програмата, согласно однапред креирана програма и агенда. Оваа фаза предвидува и изработка на домашни задачи од страна на учесниците, помеѓу секој од модулите.
- 3. Рефлексија-** Фазата на рефлексија е важна за да се направи проценка на наученото кај учесниците од нивното учество во програмата, да се забележат стекнатите компетенции, кои вклучуваат знаења, вештини и ставови.

ДЕТАЛНА АГЕНДА ЗА СЕКОЈ МОДУЛ

МОДУЛ 1: ЛИЧЕН И КАРИЕРЕН РАЗВОЈ

Преку првиот модул, ќе стекнете вештини за стекнување на вештини (learning how to learn), како да поставувате лични и кариерни цели, но и како да барате можности и креирате можности за континуиран личен и професионален развој. Дополнително, преку модулот, со поддршка на тренерот, ќе изработите индивидуален, долгорочен план за личен и професионален развој.

ЦЕЛИ НА МОДУЛОТ:

1. Учесниците да развијат свесност за важноста од нивен континуиран личен раст и развој
2. Учениците да развијат свесност за процесот на учење и стекнување вештини
3. Учесниците да развијат индивидуални планови за личен раст и развој

ВРЕМЕТРАЕЊЕ НА МОДУЛОТ:

10 часа, поделени во два дена

ПРОГРАМА ЗА СПРОВЕДУВАЊЕ НА ОБУКАТА:

ВРЕМЕ	АКТИВНОСТ	ОПИС
10.00 – 10.10	Отворање на обуката	Претставување на обучувачите и на програмата за модулот
10.10 – 10.30	Запознавање на учесниците	Спроведување вежба за запознавање на учесниците преку која истите ќе рефлектираат на нивните знаења, вештини и компетенции.
10.30 – 10.50	Основи на личен развој	Клучни прашања за сесијата: Што е личен развој? Што се вештини? Како се стекнуваат вештини? Методи на работа: Бреинсторминг, теоретски инпут, работа во парови или мали групи
10.50 – 11.00	План за личен развој	На учесниците им се презентира планот за личен развој и им се дава по еден испринтан примерок за да го пополнуваат во текот на модулот.
11.00 – 11.20		Кафе пауза
11.20 – 12.30	Развој на вредности	<ol style="list-style-type: none"> 1. Секој учесник листа 10 свои најголеми лични вредности 2. Се бара од учесниците да пречкртаат 4 од 10-те вредности и да им останат 6. 3. Потоа се бара од 6-те вредности да задржат 3 кои ќе ги внесат во планот. 4. Во групи од 3-ца си ги споделуваат трите вредности. 5. Се прави рефлексija за тоа колку и како вредностите им се од важност за нивниот развој

12.30 – 13.20	Патот на учењето	<p>Патот на учењето е техника каде од учесниците се бара да направат timeline со кој ќе го прикажат нивниот раст и развој. Timeline-от содржи години, од раѓањето до денес, во кои на учесниците им се случиле важни работи поврзани со нивниот раст и развој. Тоа може да бидат позитивни и негативни животни искуства од кои тие нешто научиле, осознале, развиле или искусиле. Пр. 2011та Дипломирав; 2012та Започнав да волонтирам.; 2013та Го добив моето прво работно искуство; 2015та Изгубив работа; 2016та Патував низ Европа...</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. На почетокот се претставува техниката 2. Потоа, обучувачот го претставува својот Пат на учењето за да им претстави пример на учесниците 3. Потоа, учесниците индивидуално го креираат својот Пат на учењето; 4. Учесниците во парови или помали групи си го споделуваат Патот на учењето 5. Рефлексија со целата група за она што го осознале за себе и го увиделе преку вежбата
13.20 – 14.00	Пауза за ручек	
14.00 – 14.45	Развој на лична визија	<ol style="list-style-type: none"> 1. Дискусија за тоа што е визија 2. На учесниците им се презентираат примери за визија. 3. Учесниците креираат индивидуални визији за својот личен и професионален развој
14.45 – 15.00	Рефлексција на денот	

ДЕН 2

Време	Активност	Опис
10.00 – 10.10	Check-in	Како сте денес? Импресии од вчерашниот ден? Со каква енергија го почнуваме денот? ...
10.10 – 10.20	Energizer	
10.20 – 10.40	Вежба: Нацртај дрво	<p>На учениците им се дава инструкција да нацртаат дрво во 5 минути, без дополнителни објаснувања.</p> <p>Потоа, се дискутира на нацртаните дрва, поточно колку од учесниците нацртале корени на дрвата. Обучувачот дава краток инпут за важноста на основата на која се темели личноста (корените) тие да бидат стабилни личности (стебло) кои имаат успех во она што го прават (плодовите)</p>

10.40 – 11.30	SWOB Анализа	Од учесниците се бара да направат лична анализа на нивните: Силни страни (S), на нивните слаби страни (W), на нивните можности за раст и развој (O) и на нивните бариери за раст и развој (B).
11.30 – 11.40	Споделување на SWOB анализите	
11.40 – 12.00	Пауза за кафе	
12.00 – 12.30	4 фази на стекнување вештини	Теоретски инпут од обучувачот за <u>четирите фази на стекнување вештини</u> Обучувачот дава сопствен пример за една своја вештина со која ги поминал четирите фази и што направил за да премине од една фаза во друга. Потоа од учесниците се бара да размислат за една своја вештина и за тоа што направиле за да ги поминат сите фази
12.30 – 13.10	3 зони на учење	На учесниците им се презентира <u>концептот на трите зони на учење</u> (комфортна зона, растеглива зона и панична зона). Од учесниците бара да размислат за вештините кои сакаат да ги стекнат или да ги надоградат и истите да ги сместат во една од трите зони со цел да рефлектираат до каде е нивниот процес.
13.10 – 13.50	Пауза за ручек	
13.50 – 14.00	Energizer	
14.00 – 14.45	Разработка на акциски план за личен развој	Учесниците се навраќаат на креираните SWOB анализи. Следејќи го акцискиот план наведен во Планот за личен развој, од учесниците се бара да размислат на акции кои можат да ги преземат во периодот кој следува со кои: - Ќе ги искористат нивните силни страни за да ја остварат својата лична визија; - Ќе ги подобарт своите слаби страни; - Ќе ги искористат можностите кои ги детектирале за нивен раст и развој; - Ќе ги избегнат бариерите кои ги детектирале.
14.45 – 15.00	Евалуација на модулот и затворање на денот	

ДЕТАЛНА АГЕНДА ЗА СЕКОЈ МОДУЛ

МОДУЛ 2: ВЕШТИНИ ЗА ВРАБОТУВАЊЕ И РАБОТА

Во рамки на вториот модул, ќе стекнете практични вештини кои ќе ви помогнат полесно да најдете работа, како што се: користење на можности за барање работа и вработување, подготовка на кратка биографија и мотивациско писмо за вработување и подготовка за интервју. Дополнително, преку овој модул ќе ги зајакнете своите вештини за лична и деловна комуникација, презентација и јавно говорење, како и деловна култура за однесување на работно место, кои се применливи на секоја работна позиција, без разлика на кариерната ориентација.

ЦЕЛИ НА МОДУЛОТ:

1. Учесниците да развијат свесност за пазарот на трудот во нашата земја и што е потребно за да се најде работа.
2. Учениците да научат како се подготвува квалитетно CV, Мотивациско писмо и како да бидат подготвени за интервју за работа

ВРЕМЕТРАЕЊЕ НА МОДУЛОТ:

10 часа, поделени во два дена

ПРОГРАМА ЗА СПРОВЕДУВАЊЕ НА ОБУКАТА:

Време	Активност	Опис
10.00 – 10.15	Отворање на обуката	Рефлексија на претходниот модул и претставување на агендата
10.15 – 10.35	Дискусија со учесниците	Клучни прашања за дискусија: <ol style="list-style-type: none"> 1. Дали е лесно да се најде работа во вашиот град? 2. Кои се можностите за вработување? 3. Како најчесто се бара работа? 4. Што е потребно да поседува еден млад човек за да најде работа?
10.35 – 11.00	Како полесно да се позиционира еден млад човек на пазарот на трудот?	Обучувачот дава теоретски инпут за тоа што е потребно да поседува еден млад човек за полесно да најде работа (знаења, вештини, искуства), што треба да преземе еден млад човек за полесно да најде работа (вмрежување, контакти, настани, волонтирање..) и други насоки за полесно наоѓање работа.
11.00 – 11.15		Кафе пауза
11.15 – 12.15	Состави CV кое ќе те вработи	Учесниците се делат во 5 групи. На секоја група учесници им се даваат исечоци од различни елементи кои ги содржи едно CV. Од секоја група се бара да состави едно CV од исечоците кои ги имаат на располагање.

11.15 – 12.15	Состави CV кое ќе те вработи	Секоја група го презентира составеното CV и објаснува зошто ги избрале тие исечоци за нивното CV. Обучувачот дава фидбек на составените CV-а
12.15 – 12.30	Насоки за изработка на добро CV	Обучувачот им дава на учесниците насоки како да изработат добро CV
12.30 – 13.10 13.10 – 13.30	Пауза за ручек	
13.30 – 13.40	Анализа на постоечки CV-а	Обучувачот ги дели учесниците во групи. Секоја група добива еден примерок од CV за да го анализира. Секоја група заеднички прави анализа на добиеното CV, потенцирајќи што е добро во CV-то, што не е добро и што може да се подобри.
13.40 – 14.30	Креирај сопствено CV	Обучувачот ги дели учесниците во групи. Секоја група ја презентира анализата која што ја направиле
14.30 – 14.45	Споделување на сработеното	Обучувачот дава насоки за како да се изработи добро мотивациско писмо
14.45 – 15.00	Затворање на денот и најава на ден 2	

ДЕН 2

Време	Активност	Опис
10.00 – 10.10	Check-in	Како сте денес? Импресии од вчерашниот ден? Со каква енергија го почнуваме денот? ...
10.10 – 10.20	Energizer	
10.20 – 10.40	Анализирај мотивациско писмо	Учесниците се делат во помали групи и на секоја група и се дава едно мотивациско писмо за да го анализира. Потенцираат што е добро, а што не е добро во примерот
10.40 – 11.00	Презентација	Секоја група го презентира сработеното
11.00 – 11.20	Насоки за подготовка на мотивациско писмо	Обучувачот дава насоки за како да се изработи добро мотивациско писмо
11.20 – 11.50 11.50 – 12.10	Пауза за кафе	
12.10 – 12.30	Подготви мотивациско писмо	Учесниците добиваат за задача да подготват мотивациско писмо за нивната идеална компанија во која би сакале да работат.
12.30 – 13.10	Презентација и фидбек	Неколку ученици ги споделуваат своите мотивациски писма и обучувачот дава фидбек на истите
12.30 – 13.10	Пауза за ручек	

13.10 – 13.30	Симулација на интервју за работа	Еден од учесниците се пријавува како доброволец за да учествува во симулација на интервју за работа, каде обучувачот е во улога на работодавец кој го интервјуира учесникот во улога на кандидат за работа. Останатите учесници го посматраат интервјутото и фаќаат белешки кои потоа ќе ги споделат со останатите.
13.30 – 13.45	Дискусија за симулацијата на интервју	Учесниците и обучувачот ги споделуваат своите забелешки од симулацијата на интервју и заедно се вадат научени лекции.
13.45 -14.00	Насоки за спроведување на интервју	Обучувачот дава теоретски инпут со насоки за успешно справување со интервју за работа
14.00 – 14.20	Втора симулација на интервју за работа	Симулацијата се повторува, но овој пат од учесникот се бара да ги примени насоките кои се зборувале во претходните сесии.
14.20 – 14.30	Дискусија за втората симулација	
14.30 – 14.50	Прашања и дообјаснување	Во последната сесија им се дава можност на учесниците да постават прашања кои им останале неодговорени, кои им се нејасни или имаат потреба од дополнителни информации
14.50 – 15.00	Евалуација и затворање на модул	

ДЕТАЛНА АГЕНДА ЗА СЕКОЈ МОДУЛ

МОДУЛ 3: ВМРЕЖУВАЊЕ И FREELANCING КАКО АЛТЕРНАТИВЕН МОДЕЛ НА САМОВРАБОТУВАЊЕ

На третиот модул, ќе стекнете вештини за вмрежување како најдоминантен начин за наоѓање работа во нашата зема, како и вештини за стекнување и негување на деловни контакти. Преку овој модул исто така ќе се запознаете со моделот на freelancing како значително застапен и ефикасен модел за алтернативно самовработување, заработка и стекнување на работно искуство.

ЦЕЛИ НА МОДУЛОТ:

1. Учесниците да развијат свесност за важноста од вмрежувањето и стекнувањето контакти со цел подобро позиционирање на пазарот на трудот
2. Учесниците да се запознаат со можностите за самовработување, вклучувајќи го и freelancing-от како модел

ВРЕМЕТРАЕЊЕ НА МОДУЛОТ:

10 часа, поделени во два дена

ПРОГРАМА ЗА СПРОВЕДУВАЊЕ НА ОБУКАТА:

Време	Активност	Опис
10.00-10.10	Отворање на обуката	Претставување на агендата
10.10-10.20	Што е freelancing?	Дискусија
10.20-10.30	Потенцијалот на freelancing денес	Презентација на наоди
10.30-10.40	Професии кои овозможуваат freelancing	Презентација на потенцијални професии за freelancing
10.40-11.00	Анализа на топ 5 freelancing професии	Обучувачот ги презентира 5-те најплатени freelance професии. Потоа, ги дели учесниците во 5 група и на секоја група и дава да анализира една од петте професии. 1.Пишувач (статии, блогови, текстови) 2.Виртуелен асистент (пишување мејлови, закажување состаноци итн.) 3. Графички дизајнер 4.Софтверски инженер 5.Односи со јавност (ПР) Учесниците треба да направат анализа на флип чарт лист за: 1. Вештини потребни 2. Обуки за усовршување 3. Минимум искуство 4. Каде може да се стекне искуство 5. Можна заработка

11.00-11.15	Отворена галерија	Учесниците ги ставаат флип чартовите во дел од просторијата, и потоа сите учесници шетаат и развиваат дискусија помеѓусебе
11.15-11.30	Претставување на најпопуларни страни за freelance	
11.30-11.45	КАФЕ ПАУЗА	
11.45-12.00	Личен брендинг на интернет	Инпут од обучувачот. Колку е важно претставувањето, што значи личен брендинг
12.00-12.20	Анализа на личните социјални мрежи	Секој учесник, си прави своја анализа на профилите кои ги има на социјалните мрежи по следните параметри: <ol style="list-style-type: none"> 1. Какви содржини преовладуваат 2. Каква порака испраќаат содржините 3. Што кажуваат содржините за сопственикот 4. Каква слика би створил некое лице кој не го знае сопственикот на профилите Дали доколку сте работодавач би вработиле лице со вакви профили
12.20-13.00	Претставување на анализите	Секој учесник накратко се претставува пред останатите во 2 минути (обучувачот треба да го наговести ова и да биде строг). Идејата е да вежбаат учесниците презентирање. По секое претставување обучувачот ги прашува другите учесниците да дадат краток фидбек.
13.00-13.45	РУЧЕК	
13.45-14.30	Креирање на личен профил	На секој учесник му се дава темплејт да креира личен профил со кој најдобро би се претставил на интернет.
14.30-14.45	Саем на лични профили	Секој учесник си го поставува својот профил во просторијата и учесниците имаат можност да шетаат и да ги разгледуваат профилите.
14.45 - 15.00	Рефлексија и затворање на денот	

ДЕН 2

Време	Активност	Опис
10.00 - 10.10	Отворање на обуката	Претставување на агендата
10.10 - 10.20	Што е вмрежување и зошто е важно?	Дискусија
10.20 - 11.00	Што е професионално вмрежување, мрежа на контакти и каде може да се вмрежуваме?	Теоретски инпут од обучувачот, примери за настани и можности за вмрежување
11.00 - 11.20	ПАУЗА	
11.20 - 12.00	Каков профил на луѓе ни е потребен во нашата мрежа на контакти?	Учесниците мапираат каков профил на луѓе им се потребни во нивната мрежа, согласно нивните визији и професионални цели.

12.00 - 12.20	Како да дојдеме до потребните луѓе во нашата мрежа на контакти	Учесниците мапираат можности кои можат да ги искористат за да остварат вмрежување со горе мапираните лица за нивната мрежа на контакти. Споделување
12.20 - 13.00	Насоки за остварување на успешно вмрежување и одржување на мрежата на контакти на долг рок	Теоретски инпут од обучувачот
13.00 - 13.45	Пауза за ручек	
13.45 - 14.00	Тимска вежба	Тимската вежба е препорачливо да биде поврзана со темата на обуката, односно со вмрежување
14.00 - 14.10	Pitching како алатка за вмрежување и остварување соработка	Теоретски инпут од обучувачот за терминот pitching, elevator pitch и насоки за подготовка на pitch
14.10 - 14.30	Подготовка на pitch	Учесниците подготвуваат свои кратки pitch-ови за остварување на потенцијална бизнис соработка.
14.30 - 14.50	Сесија за pitch-ување	Учесниците ги pitch-уваат подготвените pitch-ови, а обучувачот дава feedback за истите
14.50 - 15.00	Затворање на обуката	

ЕВАЛУАЦИЈА НА ПРОГРАМАТА

Евалуацијата е од особено значење за да се увиди успешноста на програмата, но и степенот на стекнати компетенции кај учесниците. Евалуацијата спроведувајте ја врз основа на однапред креирани прашања, по завршувањето на секој од модулите.

1. Неформална евалуација- На крајот на секој модул оставете и простор на групата учесници да ги сподели своите импресии и заклучоци од модулот. Дозволете тоа да биде отворена и неформална дискусија. Во текот на неформалната евалуација поставувајте прашања со кои ќе видите колку учесниците биле задоволни од начинот на кој се спровел модулот, колку се задоволни од понудените содржини, колку се чувствуваат добро во групата, колку се задоволни од тренерот на модулот и од особена важност е да поставувате прашања со кои ќе видите што учесниците научиле, што им оставило најголем впечаток, кои теми опфатени со модулот им биле најкорисни, но и што е она што го сметаат за веќе познато или помалку корисно за нив.

2. Формална евалуација- Со цел да им оставите простор на учесниците и анонимно да го оценат модулот и да ги споделат своите забелешки и коментари, споделете со нив пишан, анонимен, евалуациски прашалник, со однапред определени прашања, кои учесниците ќе можат индивидуално да го пополнат. На тој начин, дел од учесниците ќе се чувствуваат послободно да споделат, земајќи ја предвид анонимноста на прашалникот, а дополнително и вие ќе добиете податоци и фидбек кој ќе можете да го искористите за вашата понатамошна работа. Формалната евалуација потребно е да ви даде одговор за задоволството на учесниците од програмата, тренерот, логистичкото спроведување на модулот и секако, степенот на стекнати компетенции кај учесниците.

СОВЕТИ ЗА СПРОВЕДУВАЧИТЕ НА ПРОГРАМАТА

1. Поставете јасни очекувања од програмата заедно со групата

Обидете се да не претпоставите што и е потребно на групата, туку да го извлечете тоа од неа. Зборувајте отворено и спроведете активност со која ќе видите што учесниците очекуваат да добијат или да произлезе од програмата

2. Прилагодете ја содржината согласно потребите на групата

Програмата и агендата не се врежани во камен и може да се менуваат. Бидете подготвени да ја прилагодувате програмата и содржините согласно очекувањата на учесниците, но и согласно потребите на групата.

3. Поттикнете диверзитет во групата

Обидете се да привлечете учество на луѓе со различна социјална, економска и културна позадина. Диверзитетот помага во процесот на меѓусебно учење.

4. Не го заборавајте процесот на групата

Спроведувањето на програмата е важно, но исто така е важно и што се случува во групата и кај учесниците. Доколку забележите дека нешто надвор од агендата треба да се адресира, не се двоумете да ставите фокус на тоа.

The Project is funded
by the European Union

